

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 > — >
 Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

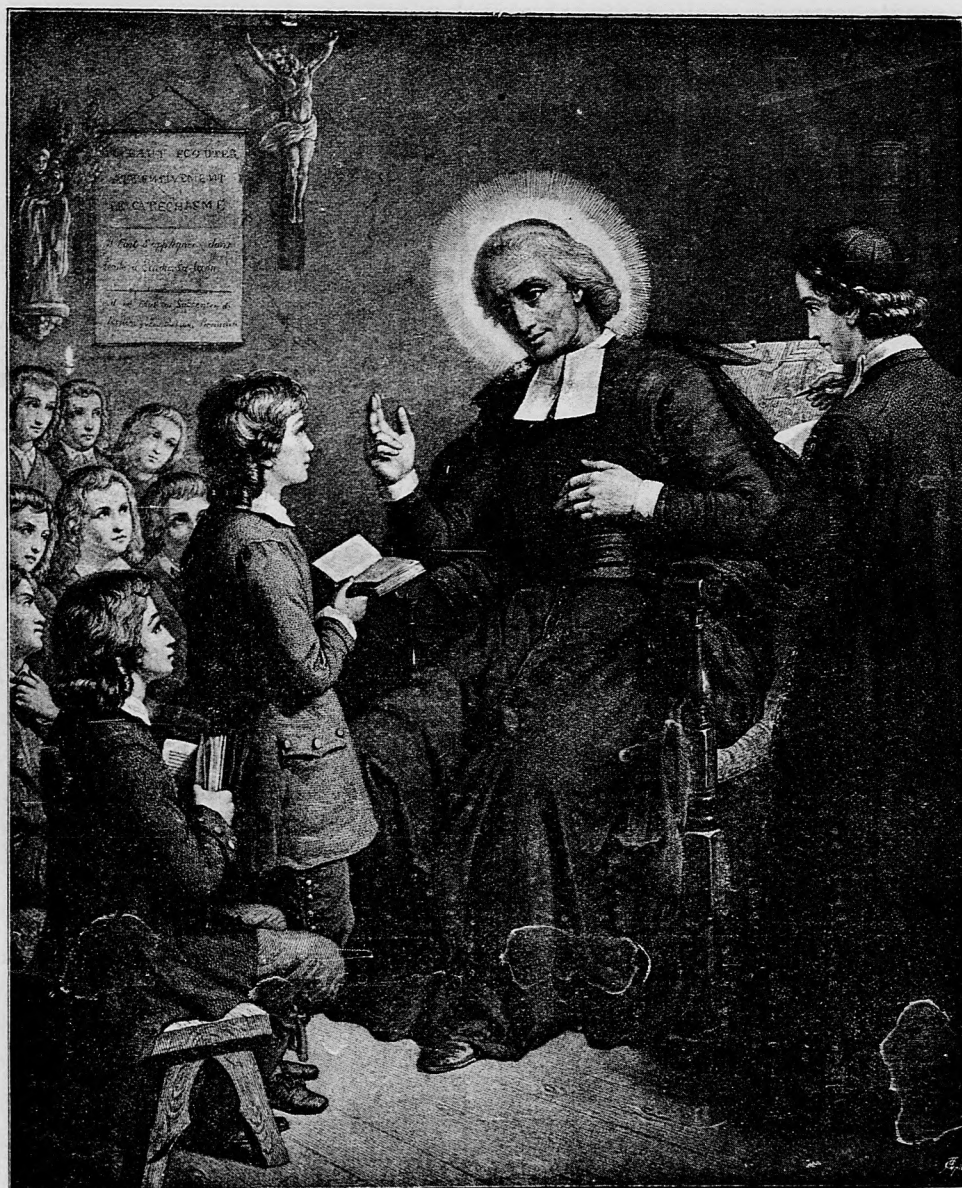
MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a GERHARD NÉMETH.

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
 I. ker. Döbrentey-úlica 18.

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
 je 10 kr.

Blahoslavený Ján de la Salle.

Druhá nitrianská voľba.

Liberalismus, to jest slobodomyselná vládna stránka, 24-ho apríla v Nitre zas vyvádza násilenstvá. Keď vychádzajúce slnko pozlatilo rúcajúce sa bašty starého nitrianskeho zámku už na každom uhle ulice blížili sa bodáky žandárov, ktoré netrpely, aby sa viacej ľudí spolu na jedno miesto nashromaždilo. Len na hradbách nitrianskeho zámku bolo viacej húfov ľudí vidieť, ktorí klobúkmi a šatkami kývali Zichyovým voličom na tamtej strane Nitry idúcim.

Volíčia prichádzali až do 9 hodiny predpoludním. Z počiatku samé Zichyové obce prichádzali na vozoch v dlhých radoch. Pri nitrianskom moste, kde honvédi, husári a žandári stáli vo zbroji, dôverníci volebného predsedu zohnali voličov Zichyových z vozov, ktorí potom poza mesto museli obchádzať, aby sa mohli dostať do tábora pre *ľudovú stranu* na druhom boku mesta Nitry vyznačeného. Volíčia si spievali kortešácku nôtu ľudovej strany. Na čele každej obce kráčal jej kňaz.

O pol deviatej Súlovský, predseda to voľby na stoličnom námestí pod holým nebom otvoril voľbu a pol hodiny určil na zadanie kandidátov. Potom vyhlásil, že dvaja sú odporúčaní: Janič od slobodomyselnej stránky, a mladší gróf Ján Zichy od ľudovej strany. Volebný výbor na dve vyslanstvá sa rozdelil. Pri jednom vyslanstve predsedoval Súlovský, pri druhom Mikuláš Magyary. O 9 hodine predpoludním započali hlasovať a síce volíčia vládnej strany z mesta Nitry, ačkoľvek zákon naridzuje, aby hlasovali najsamprv tí volíčia, ktorí z najďalej prišli, lež v Nitre, kde taký švihácky svet panuje, ani zákon nestojí nič.

Hneď z počiatku očividomo bolo, že volebný predseda na to sa usiluje aby 25 voličov z každého sta Zichyových odvrhul, po druhé, aby voľbu čím ďalej ťahal. Sam menoslov, tak sa zdá, úmyslne chybný bol pripravený, čo predsedovi poskytlo hojnú príležitosť, aby čím viacej voličov odhodiac pozbavil ich volebného práva. Takýmito figlami 369 hlasov ľudovej strany odvrhol, následkom čeho Janič obdržal 923 hlasov, kandidát ale ľudovej strany len 847.

I pri tejto príležitosti *ľudová strana* nad slnko jasnejšie preukázala z jakých živlov ona pozostáva. Už dlhé časy pred voľbou slobodomyselno-židovské noviny vyhlasovali celému svetu, že *ľudová strana* búri ľud, ho fanatizuje, že používa rozličné nedovolené prostriedky na kortešáciu. Po voľbe tie isté židovské žurnále už o nijakom výstupku ľudovej strany nevedia

vyprávať. Áno ľudová strana v Nitre dala na javo ten najskvelejší príklad vlastenectva, vernosti ku svojim zasadám a hrdinského odporu. Za tých 48 hodín, čo *ľudová strana* hrdinský v Nitre pri voľbe bojovala, podivuhodnej úcty si nadobudla, pred ktorou musí zanemeť všetlíka podlá pomluva, a ktorá ľudu získa slávu, lesk katolíctvu a víťazstvo tej zástave, v obrane ktorejžto právo po zbojnícky zavraždené bolo.

Jakožto z pôdy krvou kresťanských mučedelníkov mačanej vyrástla katolícka cirkev vo velikánsky strom, práve tak hlas občanov svojho práva pozbavených bude tým úrodným semenom, ktoré stonásobné ovocie prinesie cirkvi katolíckej v Uhorsku. *Ľudová strana* práve tam mala príležitosť oproti sa postaviť nezabožstvu, kde ten svätého života biskup Roškovaní rozsieval semeno katolíckej viery, jeho duch chráni pastierov a stado proti zlodejským útokom vlkov. Jedine tá štedrá, na výške svojho povolania stojáca kapitula a kňazstvo, jedine v srdci ľudu opatrovaná viera a oddanosť naproti predstaveným cirkve byly v stave spôsobiť ten dojímavý príklad svornosti a obetovavosti, ktorý v ľudovej strane sa pokúsil protivíť sa všetkým hriechom jednej hnusnej vládnej sústavy. Malomyselná nesvornosť, ctižadostivá nadutosť a najaté duše sú takéhoto neschopné.

My síce presvedčenie každého človeka si ctíme a preto nezamýšľame tu vyhľadávať tie pohnutky, ktorý tých dvoch piaristov na to maly, aby nie s nitrianskym kňazstvom držali, lež aby na Janiča proti tomuže kňazstvu hlasovali, ani my, ani žiadon kňaz v Uhorsku, ktorý ešte len nečo dá na svoju vieru a cirkev, nebude im tej slávy zavideť. Najviac to nás bolí a bolesťou musí naplniť každého katolíka, že práve medzi tými, ktorým výchova kresťanskej mládeže je sverená, sa našli dvaja, ktorí sa nestydili takéto pohoršlivý príklad dať. Ponevác oni hlasovali na vládnú stránku, z toho tedy nasleduje, že títo panovia, za dobrú uznávajú celú cirkevnú politiku neznabožskej slobodomyselnej stránky, tedy podľa tých pánov piaristov, dobrý je civilný sobáš, dobrá je židovská recepcia, dobré je beznáboženstvo, a všetko je dobre, čo sa v krajine deje, všetko je na toľko dobre, že my všetci, zvláštne my katolíci ani nevieme, čo máme od dobroty počať. Úfame, že patričná vrchnosť sa postára v svojom čase o to, aby ti dva panáci, ktorí sa tak veľmi zabudli a príčinu ku tak veľkému pohoršeniu zavdali, určitejšie vyrukovali so svojou barvou. To má vedieť katolícke kňazstvo celej našej krajiny, že len vtedy budeme v

stave cirkev kat. v Uhorsku zachovať, keď budeme jedno srdce, jedna duša, keď nebudeme, jedon sem a druhý tamto ťahať, keď jednomyseľná a braterská svornosť sa medzi nami udomácní a ustáli.

Ejhľa pozrite len na slobodomurárske a židovské noviny „Pester Lloyd“ už vyškeruje jazyk svoj jedovatý. Biskupskému sboru vyhrážajú sa, že sa mu odoberú prednosti, jestli že neprestane držať s ľudovou stranou. Tejto bezočivosti sa nedivme, veď ten ctený žurnal vyhrážal sa už i pápežovi a nižšiemu kňazstvu, ale nikto sa ho nechce báť.

Uhorský biskupský sbor vždy môže byť hrdý na tú stránku, ktorejto voličov nastrašiť v Nitre sa nepodarilo, ktorí i v prenasledovaní zo svojej svätej viery črpali útechu a na násilnosť odpovedali s tichým mlčaním. Nereptali, nikoho nepreklínali. To sa svedčí na katol. voličov, tým zahanbili svojich holdujúcich protivníkov. Tých odmrštených 369 hlasov označuje väčšinu Jána Zichyho oproti 923 hlasom Janiča.

Včul sa môžu hanbiť tí podlí luhári, ktorí pokojné a hodné sa držanie *ľudovej stránky* vyhlasujú za nebezpečné náboženské búrenie. Keď porovnáme hodné sa držanie *ľudovej strany* s tým, čo kalvínski vodcovia v Stolnobelohrade vyvádžali, tu nám hneď napadne veľiký rozdiel. Koloman Tisa, ktorý vždy predovšetkým bol vteleným kalvínom, a potom až bol nečím iným, čo nasledovalo, prorokuje „vylievanie krve,“ katolíkov nazýva „potajomnými červíkami“ „ztrešencami“ ktorí len svary po rodinách rozsievajú. Kto že tedy rozsieva semeno nesvornosti? Kto je nebezpečný? Či *ľudová strana*, ktorá v Nitre tak veľikú trpezlivosť na javo dala? A či nie kalvíni, ktorým sa až ústa od vzteklosti penia? Či snáď ti sú nebezpeční, ktorí si to žiadajú od vlády, aby podľa svojho svedomia môhli žiť v tejto vlasti, za ktorú majatok a krv obetujú, alebo oni, ktorí náboženskú netrpezlivosť učinivše vládnu zásadou, včul pod ochranou moci slúžia záujmom svojho vierovyznania? Celý dejepis Uhorska jasne a zreteľne ukazuje, čo a koľko katolícka cirkev obetovala a učinila za túto krajinu, ale dokazuje i to, ako sa protestanti proti tejto vlasti previnili, častokrát sa spojivše potajomky a verejne s jej úhlavnými nepriateľmi.

Nitrianska voľba poskytuje nám dvojé vážne naučenia. Jedno je to, že vláda a jej stránka nahliadnúc, že panstvu liberalisma nič tak bezprostredne a zrejmo nehrozí, ako *ľudová strana* usiluje sa ju všemožne zničiť a nemožnou učiniť; oprotivne liberálnu Koššuthovú stranu nechá zvíťaziť. Tým chce cudzo-

zemsko a dvorné kruhy presvedčiť, že v Uhorsku len meno Koššuthovo má kuzlo a je čarodejné (jako žeby nie, veď v Debrecíne pri Koššuthovej nôte kliali nemca), kdežto ľud chýli sa len k slobodomyselnosti, a preto že *ľudová strana* nemajúc žiadnej pôdy, koruna aby bola jako by odkázaná na slobodomyselnú stranu.

Druhé naučenie je to, a čo nás bezprostredne zaujíma, že stoličné a mestské vrchnosti a obecní notári, predstavení z väčšej strany sú liberálni mužovia; títo sú povolani prípravy k voľbe i samú voľbu viesť, tvoria stále kortešiacke vojsko pre vládu. To i v Nitre spôsobilo to najväčšie rozhorčenie, že notári, keď vyberajú daň, každého poznajú, ale pri voľbe, aby sa tým zalúbili vládnej strane, svojich vlastných voličov nechceli poznať.

To si voličia dobre majú zapamätovať. Proti tomuto nakazenému sriadeniu sa musia postaviť pri najbližších stoličných a obecných voľbách. Voličia nemilosrdne nech hlasujú proti liberálnym kandidátom, a len takého nech si volia, o ktorom sú presvedčení, že — príležitosť — bude súci a spolu aj udatný zastupovať jejich záujmy. To je našou najsúrnejšou povinnosťou, aby sme celú verejnú spravu pretvorili, potom nebude možno zadlaviť právo, jako sa to stalo pri nitrianskej voľbe.

Krivánsky.

POLITICKE CHYRY.

Vláda a ľudová strana. Strach vlády pred ľudovou stranou označujú nie len šibalstvá nitrianskych volieb dosť nepochybne, lež i to nariadenie Bánffyho, ktoré nadžupanom poslal, aby každý pohyb ľudovej strany v ich stolici hneď oznámili jemu. Ďakujeme za tú pozornosť. Budeme na tom, aby sme čím viac práce dali nadžupanom. Lebo vláda nech sa nenazdáva, že sme pod hrdinskými skutkami nitrianskej voľby sklesli. Oj nie! Popri našeho oduševnenia včul už i s plameňom našej rozhorčenosti napadneme toho pekelného dráka pod menom liberalisma a zrubeme mu hlavu, keď by ich mal i sedemkrátsedem.

Nový nadžupan. Pavel Kišš z Nemeskéru, krajiný to vyslanec zvolenského okresu vymenovaný je za nadžupana zvolenskej stolice. Vo zvolenskom okrese tedy *bude nová voľba*, z ktorej príležitosti tamjšia slobodomyselná stránka postaví za kandidáta štátneho tajomníka v ministerstve náboženstva a verejnej učby Michala Žilinského. A ľudová strana!?

Cirkevná politika vo vyššej snemovni. O slobodnom cvičení náboženstva a recepcii židov pojednávajúce zákonné návrhy, už prišli ku predsedníctvu vyššej snemovne a na to poťažný odkaz snemovne zastupiteľov v najbližšom zasadnutí sjednoteného trojeho výboru vyššieho snemovne príde k rokovaniu.

Nedelné zastavenie práce v Rakúsku od prvého mája novým prísnejším zákonom než posáda bude usriadené. Z tejto príležitosti poukazujú i na naše nedostatočné zákony noviny menom »Fremdenblatt« poznamenávajú, že odpočinok v siedmi deň dnes stal sa už jednou riadiacou zásadou politiky včulajšieho štátu. Tento dodáva robotníkovi čerstvú silu a je najúčinlivejším prostriedkom, aby sa jeho sily napravily a pestovali. V šiestich robotných dňoch robotník aspoň toľko dohotuje, jako keď by bez prestania ho nútili robiť.

Krajinský snem.

V Budapešti 25. apríla 1895.

Snemovňa zastupiteľov behom jedného roku dnes po tretí krát prijala zákonný návrh o recepcii židovského náboženstva. Vláda telegrafične povolala celú väčšinu. Jedine Vajay hovoril proti recepcii z vieročlánkového stanoviska. Čudne je to ovšem, že naši páni ablegáti na silu nečo prijímajú, čo ani neznajú; lebo ani jeden jediný z nich nezná články židovskej viery. Gróf Szapáry hovoril, aby sa recepcia vteliť do zákona o slobode náboženskej, ale návrh jeho nebol prijatý. Gejza Pap zvláštne zastával židov! Móric Mezei (žid) požadoval, aby sa recepcia v osobitnom zákone vypovedala, že by takto židia viacej vážnosti a že ešte viacej sily si nadobudli. Armin Neumann chystal sa na svoju reč, v ktorej židov opisoval jako dnes narodené neviniatka a pravdaže všetkých antisemitov vyhlásil za oplanov a šíalených ľudí. Okolo konca zasadnutia dostal sa i Františ Koššúth, aby hlasoval na recepciu.

V Budapešti 26. apríla 1895.

Dnes snemovňa zastupiteľov pojednávala o návrhu bezvierovyznania. Sam Boh zná, koľkato je to náboženská dohoda od roku 1890. Porád hovorili výborní rečníci, medzi inými gróf Albín Csáky bránil svoj návrh oproti veľmožom. Slobodomyselná strana ho za jeho reč veľmi pochválila, jako i každého slobodomurára by tiež vychvaľovala; potom rečnil Gejza Polónyi, prísno posudzoval návrh, poukázal na jeho chyby; na to vzal i ministerstvo na riečicu, a pretriasal slabosti jeho.

Nasledovala päť minútová pauza. Gróf Bohdan Batthyány rečnil múdro, usiloval sa neprijemným byť vládě a vládnej strane, doniesol do reči i tóst Tisov v Stolnobeohrade, na čo Tisa vstal, a vyhováral sa, že on to tak nepovedal, jako to noviny donesly.

V Budapešti 27. apríla 1895.

Štyri interpellácie boly predbežne oznámené na dnešné zasadnutie, čo zvláštne vábilo ľudí do snemovne. Hneď z počiatku Albert Kišš dohadoval sa s Polónyim; krajná ľavica chytila stránku Kiššovi.

Ferdinand Horánsky predniesol potom výbornú reč proti beznáboženstvu a brojil proti Csákymu a múdro odôvodnil, prečo neschvaľuje návrh o beznáboženstve. Túto reč celá snemovňa poslúchala s veľkou pozornosťou. Julo Wlaššič, náš márný kultusminister, nijako nevedel svojou rečou zaujať pozornosť snemovne, ale sa usiloval bojovať proti nepozornosti a nevšímavosti domu.

Po päť minútovej pause nasledovali interpellácie. Jozef Molnár požadoval neodvislú národnú banku. Ludvik Holló v ostrej reči fahal na otázku ministerstvo, že jaký úmysel má so správnymi úradníkmi? Ludvik Meszlény a Albert Apponyi interpelovali v otázke o dvorníctve uhorského kráľa. Všetky tieto interpellácie vydali patričným ministrom.

Napadlo dnes snemovni, že Julo Szapáry nebol prítomný, keď by bol mal záverečnú reč držať, ale v jednom liste na predsedu sa ospravedlnil, že doma nemocný zostal.

V Budapešti 29. apríla 1895.

Vláda Bánffyho nevie dať prácu snemovni, preto dnes zasadnutie sotva pol hodiny trvalo. Hneď z počiatku predseda oznámil mandát Janičov, na čo Františ Bolgár podotknul tie krivdy, ktoré sa i pri druhej nitrianskej voľbe páchaly. Gejza Kubínyi zastával mandát Janičov. Knihovný výbor oznámil, že 5400 zlatých vezmú do rozpočtu budúceho roku. S týmto zasadnutie by sa bolo i skončilo. Predseda navrhol, aby snemovňa zastupiteľov v útorok 30. apríla zasadnutie nedržala; a vo stredu, aby sa len s interpelláciami zaoberala.

Údovia vlády mali odpovedať: v záležitosti ženskej vojny vo Veľkom-Varadine, v záležitosti volebného práva Františa Koššútha, o biede v marmaróšskej stolici, o zneužívaní hlavnomestskej polície; o robotníckych pokladnicách, o otázke banku, o dvorníctve uhorského kráľa. Konečne Imrich Szalay prosil predsedu, aby upozornil pánov ministrov na to pravidlo snemovne, podľa smyslu ktoréhohožto ministri sú povinní behom 30 dňov na každú interpelláciu odpovedať. Oprotivná strana za to Szalay veľmi pochválila. Zasadnutie končilo sa o 11 hodine 40 minútách.

Kto je opravdivý kresťan?

Opravdivý kresťan je ten, ktorý sa Bohu vždy v duchu a v pravde klania, ktorý nepretržene myseľ svoju k Bohu dvíha a s Bohom spojuje, ktorý vždy s Bohom obcuje vo viere, nádeji a láske. Opravdivý kresťan je ten, ktorý tie slova zachováva: „Bedlite a modlite sa, aby ste neupadli do pokušenia; vy sa vždy máte modliť. Jako sa to ale stane, aby sme sa vždy modlili? My nemusíme preto, aby sme sa vždy modlili, ustavične v kostole sedieť, alebo povinnosti stavu svojho premeškať, lež aby sme sa vždy modlili, k tomu je len to potrebné, vždy Boha pred sebou mať a vždy dľa vôle božej obcovať. Vtedy všetka naša práca bude modlitbou. Keď tak pri práci svojej vždy Boha pred sebou mať a dľa vôle jeho jednať budeme, vtedy staneme sa dobrými a dokonalými kresťanmi. Už k Abrahamovi povedal Boh: „Obcuj predo mnou a v mojej prítomnosti a budeš dokonalým.“ A Spasiteľ Ježiš povedal: „Kde je váš poklad, tam je i srdce vaše. Naše srdce ustavične nečo myslí a miluje — a to je lebo Boh alebo svet; nie-li Boh, nuž svet; nie-li

čnosť, teda hriech. A koľkokrát hovoria nábožní rodičia svojim deťom: môj synu, dcéra moja, maj vždy Boha pred očima! A blažené tie deti, ktoré vždy Boha pred očima majú. Lež tento príkaz sa netýka len detí samých, ale i odrastlých, tento príkaz týka sa všetkých kresťanov, a kto príkaz tento plní, ten je opravdivým kresťanom. Ach, a jakú blaženosť, jakú útechu sladkú cíti ten človek, ten kresťan, ktorý práce svoje vždy u prítomnosti Boha vykonáva!

a) Opravdivý kresťan verí na Boha, všemohúceho, najsvätejšieho, neviditeľného, vševedúceho a všadeprítomného, ktorý je ostatní náš cieľ a naše najvyššie a najdokonalejšie dobro. Preto myslí opravdivý kresťan ustavične na Boha. S Bohom začína práce svoje, s Bohom pracuje, s Bohom končí. Všade si Boha predstavuje; preto nedovolí si žiadnej myšlienky, žiadnej žiadosti, žiadneho slova, žiadneho skutku, ktorý by sa najsvätejšiemu Bohu zošklivil. „Jako mohol by zle robiť pred očima Boha môjho?“ hovorí on s Josefom Egyptským.

b) Opravdivý kresťan dúfa v Boha, dobrotivého, milosrdného a verného vo vyplnení sľubov svojích. Po každom poklesku padne v duchu k nohám svojho Spasiteľa, žaluje nad svojimi hriechami, sľubuje sa napraviť a hľadá potešenie a odpustenie v ranách a v umučení Ježiša Krista.

Trpezlivo a bez reptania znáša svoje trápenia a úzkosti, ktoré Boh zošle na neho; on teší sa v tom, že Boh ho trpeť vidí, že ho posilní a na tej ceste trápenia k sebe doprovodí.

c) Opravdivý kresťan miluje Boha nadovšetko, z lásky k Bohu pracuje on, modlí sa a trpí; vo všetkom chce sa Bohu zaľúbiť, každodenne usiluje sa byť múdrejším, nábožnejším a tak podobnejším Bohu; pretože Boh je jeho najvyšším dobrom, nuž vie, že len Boh môže srdce človeka nasýtiť, a že všetko na zemi je pomínutelné, ničemné a trápenie ducha; preto aj volá v duchu lásky často k Bohu: „Čo bolo by mi bez teba nebo, a čo mám si krom teba žiadať — na zemi? O Boh srdca môjho a podiel môj vo večnosti!“

d) Opravdivý kresťan miluje nielen Boha nadovšetko, lež i bližného svojho pre Boha, lebo — každý človek je obraz boží, každý je vykupenec Ježiša Krista. On miluje svojho bližného, lebo sa rozpomína na slova Ježiša Krista: „Čo ste najmenšiemu z bratov mojích učinili, ktorý vo mne veria, to ste mne samému učinili.“ Už z toho vidíme, ako je usporiadaný život opravdivého kresťana, žijúceho

vo viere, v nádeji a láske t. j. žijúceho v prítomnosti Boha.

Emmanuel Filkorn.

Nová voľba, stará viera.

(Poviedka zo života.)

Napísal: Moravan.

I.

V čarokrásnom karpátskom okolí, pod vrchom pyšnými jedlami ovenčeným rozprestiera sa tichá dedinka Lúkovice, ktorej obyvateľom rodná pôda poskytuje dostatočné živobytie, a lesnie práce dopomáhajú tichému, dobrému a spevolúbnemu ľudu, by i kedy-tedy pár grošov do truhlice uložiť môhol. Dobrobyť, mravnosť toho ľudu vidno, jakonáhle nás cesta privedie ku prvému domu. Niet tu paláca alebo hradu, ale len pekné bielé domky, z ktorých oblokov nás jasné, uprimné a pekné tváre pozdravujú. Ba čo viac, ani pán Mojšl, ktorý sa tu pred triciatimi rokmi usádlil, nemohol to tak ďaleko priviesť, že by mal pol dediny vo vačku. Jakokoľvek aj vychvaľuje výbornosť jeho špiritusovej tekutiny, len kedy-tedy môže privábiť jedného hosťa, a preto od žiaľu jeho nos viacej ovesil, ako jeho krivonosí súdruhovia, ktorým nos tým viacej sa hore dvihá, čím viacej ten náš ľud upadá.

V prosred dedinky hneď nám v oči padne jeden väčší pekný dom, a keď sa opýtate i toho najmenšieho po dedine sa potulujúceho chlapca: »Kto že v tomto dome býva?« Povie ti, že „bohatý Gajdác.“

Pán Gajdác je ver bohatý hospodár, má päťero kráv a dva páre volov. Čo ho len znajú, on vždy viedol práve tak, ako jeho nebohý otec, dobrý kresťanský život aj so svojou čelaďou. Nebolo tej nedele ani sviatku, že by nebolo vidieť Gajdáča v chráme božom. V prvej lavici sedával, a slušne očúval slová starkého duchovného, ktorý už prez tricať rokov je otcom, radcom a učiteľom ľudu od Boha jemu svereného.

Požehnanie Všemohúceho spočívalo na diele duchovného, bo nebolo očuf od rokov, že by sa len toho najmenšieho priestupku dopustili lukovičania. A náš Gajdác žil tiež v tom najsvätšom pokoji, s Bohom začínal s Bohom končieval jeho prácu, a niet div že z roka na rok ako jeko dievky tak i majetok prirastával.

Dcéruška Anka bolo utešené dievča a nejdným šuhajom to myhlo, keď ju zazrel, ba čo viac vedela aj maďarský lámať, veď dva roky chodila do susedného mesta, kam jej otec každodenne mlieko vozieval, ku mniškám do školy. A susedov Mišo často prezierať cez plot, by Aničku pokradomky zazrel. A Anka, keď zbadala pri plote šuchot, obyčajne sa začerveňala, a zrak ku plotu obrátila. Darma čo tajiť ver Anka Mišku ráda videla. Nebolo peknejšieho šuhaja v celej dedine, a k tomu bol zkúsený chlap, vyslúžil tri roky pri vojsku. Každý, kto ich len videl, keď v nedeľu do kostola kráčali, myslel, bude to za párik. Veď Mišov otec Jano Hrnek mal tiež čo do mlieka drobiť, a pritom je skrovný, pracovitý a nábožný človek. Každý človek očakával len Turice, bo vraj „to bude veselie, keď Mišo povede Anku na sobáš.“

Hej! bolo by to veselie, keď by len nebolo bývalo tej voľby, ktorá pokoj obce a jednotlivých, i vý-

hľady našich zasubencov rozbúrila. Práve po veľkej noci boli vyhlásené nové voľby do krajského snemu. Lukovice, ktoré posiaľ sfa jedon muž, chodili so svojim duchovným otcom hlasovať, a nepredali svoje svedomie za lacný groš a hlt pálenky, rozpadli sa na dve strany.

Kresťanskí voličia vyhlásili za kandidáta svojích zásad Ludvika Zbožného, horlivého to kresťana; židia a uradníci ale Arpáda Tettešihu, ktorý choc cez rok ani ráz do kostola nekuknul, bil sa v prsá, a všade vykrikoval, jaký »dobrý katolík« je on, by s takýmito rečami omámil ten ľud, čo ešte dá volačo na svoju vieru a náboženstvo.

Keď prišiel prvý raz do Lukoviec a držal reč — v ktorej podotknul, že vraj je už tu čas, by sa ten ľud zbavil tých tmárov a bludárov, ktorí ho ohlupujú, a kričal jaký „dobrý katolík“ je on, choc kňazom ani rímskému papežovi neverí, — lukovičania sa mu smáli, a len pán notár Barcsai, (pred tým sa volal Brček,) a jeho mnohonádejny syn Zoltán mu prisvedčovali. Pán Mojšl ale behal po ľudoch a volal ích ku návšteve, veď že pán kandidát by rád, keď by sa trocha pri pohárku poradili, a aby preukázal svoju lásku ku voličom, chce ích pohostiť, lebo vraj to sa svedčí; a pán Tetteši nechce jejích hlasy za darmo, ako ten „blbec Zbožný“ — (tak ho nazýval), — ktorý ešte aj ďalej chce fahať to kňazské bremä, a chce byť otrokom bludárstva. Tak krásne hovoril o náboženstve pán Mojšl.

Starý Hrnek, keď vyočúval to tárenie, dumal a mrmľal medzi zubami: „Hej! nebude to dobre, kde nám s nápojom chcú dodávať presvedčenia,“ a bral sa so synom domov. Súsedovi Gajdáčovi sa to tiež jakosi nepáčilo, a najviacej mu vrtalo v hlave, čo pán notárius Brček, či Boh chraň Barcsai, bol švastal, že „každý vzdelaný a učený človek, ktorý chodil do školy, a dá volačo na vzdelanosť, nebude na druhého ako na vysokoučeného Tettešihu hlasovať, a len zberba bude znášať to jarmo kňazské. V našom osvietenom stoletiu, žiaden človek, ktorý má len trocha rozumu, nebude s takými ľuďmi držať, čo o viere a náboženstve rozprávajú.“

Gajdáč chodieval do súsedného mesta, a tam sa aj nekedy zastavil u „Červenej Hvezdy“ na pohárčok. Sišiel sa tam aj s pánmi, a mestský pán pisár a pán eksekutor mu často hovorili, keď ím pripil, že veru takého vzdelaného hospodára oni nevideli ako je pán Gajdáč, a keď by býval v meste, iste by ho boli za radného pána vyvolili. A len tomu sa divili, že sa on nestal rychtárom v Lukovičiach, a keď ím tak ešte nechal priniesť Gajdáč tak za pol litra, nebolo rečiam konca. Našého Gajdáča čo by bol na koňa posadil. Pri všetkej jeho добрote, statočnosti a nábožnosti mal on jednu chybu, že lstivé reči rád očúval a úplne sa presvedčil o tom, že on je ten najmúdrejší človek nie len v Lukovičiach ale aj v celom okrese.

Teraz ale pán notár práve tak hovoril, ako jeho dobrí mestskí priatelia pán pisár a eksekutor, a zbadal že keď Brček o učených a vzdelaných ľuďoch hovoril, na jeho obrátil svoj zrak a oprizvučnil svoje slová a očakával výsledok svojej reči.

„Podte domov susede! tí páni neboli pred tým takí srdeční, a viete že kočka keď sa lichoť, vtedy je najnebezpečnejšia!“ volal ho Hrnek a pobieral sa; Gajdáč ale len tak fáhavo začal sa soberať za ním.

(Pokračovanie nasleduje.)

„Jaký má byť dobrý katolík?“

predniesol Ján Cvincsek na otvárajúcom zhromáždzení »Kysúcko-Novomestského Katolíckeho Kruhu« roku 1895. 25. marca.

Keď dejepis kresťanstva otvoríme a tam obdivuhodné rozširovanie viery našej svätej katolíckej dôkladne uvážujeme: vtedy sa nám len oči otvoria a len vtedy — či chceme, či nechceme — vidíme ukrutný rozdiel medzi katolíkom toho blahoslaveného času a včulajšieho zkaženého. Človekovi až dubkom stávajú vlasy na hlave, keď číta tam o nesmierných tých mučeniach a strašných tryzneniach, ktorým kresťania pre drahú svoju vieru vtedy sa dobrovoľne podrobili.

Včulajší človek ani len pochopiť nemôže, že ako to bolo možno pre vieru kresťanskú toľko a tak strašné mučenia podstúpiť a to nie z prinútenia, lež celkom dobrovoľne. — Naozaj, keď človek všetko toto základne uvažuje, keď duch kresťanstva toho dobrého času s duchom včulajšieho ľachkomyselného a zkaženého sveta dôležito porovnáva, na toľko sa musí zastaviť, že začne pochybovať, či ľudia tú istú kresťanskú vieru vyznávajúci, jestvujú ešte na svete, lebo veď nemôže sa mu to nijako do hlavy vmestiť, ako a prečo rozdiel ten veľký utvoril sa mohol. — Vtedy tí kresťania v tichosti, v skrytosti, v podzemských jaskyňách pánu Bohu, skrušeným srdcom služievali, vieru svoju svätú katolícku vyznávali a si ju nadovšetko v úctivosti mali, v každom ohľade spolu jako silná reťaz držali, ba, keď pre vieru obžalovaní boli pred prísny súd predvolaní, keď už aj istú svoju smrť videli, nezľakli sa, nezatajili, nezapreli svoju vieru, lež vyznali ju smelo: my sme kresťania. — Kdoby na zemi spočítal tých kresťanov, ktorí vieru svätú kresťanskú vlastnou svojou krvou jako tejže viery mučedelníci a vyznávači posvätili a nám, ako si ju ctíť a vážiť máme príkladom slúžili?

Vo včulajších časoch na celé ústa skoro každý kričí, skoro každý pred celým svetom sa chváli: ja som dobrý katolík! — Ba čo viac, tu i tu aj mnohí inoverci sa tiež prizabudnú a s tými dobrými(?) katolíkami tiež privolávajú: ja som tiež skoro taký, jako dobrý katolík. — Teda všetci sú dobrí katolíci!

Lež rozhládnime sa tak lepšiej po svete, skúmame a hľadáme, kde-že sú ti naozaj dobrí katolíci. Skúmame-že len ty všelijaké úrady a stavy včulajších katolíkov, zastavme sa pri každom a pýtajme sa usilovno všade na tých opravdive dobrých katolíkov, a verte mi, nebude to dlho trvať, hneď sa presvedčíme

o tom! — Za našich časov proti Bohu, proti Cirkve katolíckej vyslanci (ablegáti) ktorí na znivočenie sviatosti a pošľapanie všetkého, čo je ešte svätého a čnostného, hlasujú, bijú sa s kajúcim publikánom v prsia a na celé ústa aj v novinách sa vychvávajú, že veru oni sú tiež dobrí katolíci; — keď niekde predstavení stoliční pri voľbách, zvlášte ablegátov, sa do neba volajúcich hriechov skrz násilu a všemožnú pressiu dopuštajú, nikdo nech sa neopováži im odtajiť, že i oni sú tiež dobrí katolíci; — keď niekde predstavení obecní svedomie majú ako gummi elastikum, ktorá sa dá podľa toho, ako chcem, naťahovať, ráz dlhšie, ráz užšie, keď slepo plnia nesvedomitú urážlivú rozkazy niektorých svojích bez viery a Boha predstavených, aj oni sa tiež nehanbia držať za dobrých katolíkov; — keď kupec svojho spolubrata v kupectví olúpi; — keď krčmár svojho spolukrešťana nie len o peniaze, lež aj o dušné spasenie s tým donáša, že mu pokiaľ len pýta piť, vždy dáva, bárs aj vidí, že jeho spolubrat je už opitý a skrze to už smrteľne zhrešil; — keď mäsiar spolublížnému svojemu nezdravú, chyblavu lichvu za zdravú odpredá alebo vysekávajúc mäso falošné vážky upotrebuje; — keď mlynár od mletia až nesvedomito mnoho si zadrží a k tomu to ešte aj zle zomelie; — keď prekupec pri mieraní tovaru mieru falošnu upotrebuje; — keď remeseľník svojemu spolubratovi zlý tovar za dobrý ešte medzi všelijakým vychváľovaním a prisahaním sa odpredáva: — keď roľník susedovi kus role odore, na roli mu škodu urobí, ba, z jeho majetku si ustavične ako zo svojho vlastného zadrží alebo ináč povedano: ukradne; — keď žobrák, vándrovňý, ktorý mnohokrát je bohatší a zdravší, ba aj lepšie by mohol robiť ako ten, ku ktorému po žobraní prišiel, takto skrz falošné žobranie, takýmto nesvedomitým spôsobom opravdive chudobným a najviac poľutovania hodným vyživenie odobiera; — keď všetkých týchto a k týmto mnohých podobných sa tak opytáš, že či aj oni sú dobrí katolíci, každý z nich bude sa ti preklinať a zoznávať: o, áno, aj ja som tiež dobrý katolík! — Teda ktorí-že sú to tí dobrí katolíci? — Kde-že ich, poznáme, keď každý, bárs aj ten ostatný lotor alebo neznaoch by bol, hovorí, silno tvrdí, že aj on je tiež dobrý katolík?! — Oh, verte mi, ctené zhromáždzenie, vo včulajšom zkazenom svete opravdive dobrý katolík je zriedkavosť!

Keď Diogenes, múdrc grecký, o pravom poludní v Grecku po ulicách s lampášom semtam chodil ako čo by voľačo hľadal, pýtal sa ho tí gréčania, že čo hľadá s tým lampá-

šom, však je vidno, veď je akuráte pravé poludne? — A on vážno im odpovedal: hľadám už statočného človeka! Hľa, ctené zhromáždzenie, keby tento grecký múdrc vo včulajších našich smutných a zkazených časoch žil a poznal by tých liberálnych našich katolíkov, by musel povedať: hľadám už dobrého katolíka!

Jako zlato v ohni sa probuje, tak aj dobrý katolík v ťažkých, neprijemných okoličnostiach sa ako za takého dokáže. Veď v dobrých, zhovievavých okoličnostiach, v prajnom položení na celé ústa kričať: ja som dobrý katolík, to ťažkosti nekoštuje, to môže ktokoľvek, i ten najpodlejší, lež, keď i s hmotným útrpením by to bolo spojené, keď by to už bolo aj trpkou žlčou naplnené a vtedy sa dobrým katolíkom preukázať, to už potom naozaj poukazuje na ducha opravdivého katolíka! Mnohí, keď nič nemusia za svoju vieru podstúpiť, ani obeťovať, tam, kde ich žiadon nepriateľ nepočúva, sa až nadmierne so svojou oduševnosťou za vieru — ba skoro až do neba vychvávajú, lež, keď im pre vieru to najmenšie v skutku preukázať, nejakú malichernú neprijemnosť znieť prinde, o, vtedy neni sú oni už to tí predošli, sú už len ustami dobrí katolíci, za vieru ti potom už ani len slamku na kríž nepreložia.

Keď niekde sa katolícky kruh alebo iná spasiteľná spoločnosť zjavuje, utvára, keď porekadlo: „Každý počiatok ťažký“ najviac bojuje, keď sa vtedy tí dobrí katolíci, ktorí sa sami jako takí tak ochotne vychvávajú, skrz pripojenie sa v podobe prosby vyzývajú, aby včul už aj v skutku pre dobré viery svätej sa preukázali, pripojili, o, vtedy sa mnohým naráz usta zatvorí, ani morská hĺbočina alebo podzemská skala tak mlčia. Iní zas vo všelijakých poznámkách, v ktorých sa prezradzujú, jako dobrí katolíci presvedčenie svoje katolícke uverejňujú: No, ja by som do toho katolíckeho kruhu vstúpil, keby tam aj niečo dávali, ale to ti je taký spolok, kde sa len platí a nič nedáva. Iný zas druhého odhovára: Nedaj sa tam zapísať však vieš, že máš krčmu, potom je už ti po tvojej licenci! Iný zas okľučkuje: Ách, ja tam vstúpiť nemôžem, tam je už zapísaný ten a ten, keby ten tam nebol, tak áno. Ja som úradník však viete, že ja vstúpiť nemôžem, bo by mňa chleba pozbavili. Ja až potom vstúpim, jestli uvidím, že čo z toho bude. Ja, mne jedon múdry (?) človek povedal, aby som sa mal na pozore, aby som nevstupoval do toho kruhu, že to je nebezpečne, preto sa bojím.

(Dokončenie nasleduje.)

Volebná.

Všemohúci Bože milý
 Popraj šťastia, pevnej sily!
 Požehnaj nás slávou skvelou,
 By sme zbili nepriateľov.
 Hej nech žije ľudu stránka,
 Hej nech žije vlasť!

Daj nám zmlátiť liberála,
 Co sviatosti v bahno váľa.
 Daj zahanbiť zlobu správy,
 Co nás derie škrtí, dlávi.
 Hej nech žije ľudu stránka,
 Hej nech žije vlasť!

Daj nám vymôcť sväté práva,
 Ktoré vláda čertu dáva.
 Daj prekaziť hry paromie,
 Co nám tlačia, rvú svedomie.
 Hej nech žije ľudu stránka,
 Hej nech žije vlasť!

Kepienkára viac nechceme,
 By nás tupil, predal v sneme.
 Náš zástupca dušou, telom
 Nech je našim hájiteľom.
 Hej nech žije ľudu stránka,
 Hej nech žije vlasť!

Netreba nám viac Judáša,
 Co len krivdu, žiaľ donáša.
 Náš vyslanec nech sa vcele
 Vystaví za ľudstva cieľe.
 Hej nech žije ľudu stránka,
 Hej nech žije vlasť!

Netreba nám mameluka,
 Brucho pasie, modly níka.
 Náš hlas žiada úprimného
 Katolíka statočného,
 Hej nech žije ľudu stránka,
 Hej nech žije vlasť!

Bezpečného chceme muža,
 Jehož s nami cíti duša.
 Kto meč schytí proti katom,

Bude našim ablegátom.
 Hej nech žije ľudu stránka,
 Hej nech žije vlasť!

Dlhomír Polský.

Radosť a žalosť.

Bár sa nám tá prvá
 Nevýslovne ľúbi,
 Druhá avšak vôľu
 Našu celkom hubí:

Predsa však musíme
 Jednu popri druhej
 Zakusiť a strpeť
 Z nútenosti puhej. —

Ach, radosť a žalosť!
 Jedna podávajúte
 Srdcu rozkoš, druhá
 Doňho donášate

Prúd horkosti trápnej,
 Ze omdlieva v bôli:
 Jako by ste celkom
 Proti sebe boly. —

Ach, radosť a žalosť!
 Jedna svojho ľúbáš
 Vyvolenca, druhá
 Bičom bôľu rúbáš. —

Ach, radosť a žalosť!
 Nerodíte sa vy
 Na jednej byline,
 To je náhľad pravý.

Avšak keby sme len
 Jednu požívali,
 Na príklad len radosť
 Samú zkusovali:

Prestala by ona
 Pre nás radosťou byť,
 Bo by sa nemala
 Viac od čoho deliť. —

Dobre je to teda
 Na tej Božej zemi,
 Ze sa deň v noc a zas
 Radosť v žalosť mení.

*Dobre? ale tisíc. —
Razy bude lepšie,
Keď my opustivše
Tito kraje zdejšie:*

*Ta sa dostaneme,
Kde len samá radosť
Panuje a jakživ
Nikto nezná žalosť.*

K.

Rozpomienka na Bonyhád.

(Dia Herkó Pátera.)

*Zdrav buď Cezar! milostivý Bánffy,
Pyrrhušské víťazstvo merali ti tu na rífy,
Zrada, násilenstvo a Boh vie ešte čo,
Ľahko je víťazit nad nami, veď vieš prečo?*

*Trebárs sme aj padli, zástava hor' veje,
Cnosťne padnúť je vždy pekne, jak vo vojne,
I nech ťa chránia bárs sveta všetci mudrci,
Tvoje víťazstvo: Zkazeného veku sú otroci!*

Poslovenčil: *Povážan.*

Stastliví sklári a riečičári!

Histórka.
(Pokračovanie.)

— Čože to môže byť za dedina? — Po dlhom daromnom dotieraní pýtam sa ho. — No to mi aspoň povedzte, z ktorej stolice ste?

„Z Liptova.“

— Čože tam v Liptove nového, jako sa tam máte?

„Teraz čo nového? nemôžem vám pán učiteľ slúžiť, bo som len jako na Velkú noc bol doma; ostatkom, dobre sa máme, len keby sme lepšie cesty mali k nám, sú na zlomkrky. Všetko skoro musíme na chrbtoch nosiť z Mikuláša pre zlé cesty. Tu po Orave to hej, to sú už hej cesty, ani ten ligotavý biely mramor a to po celej Orave! Vidno že sa starajú o ne.“

— No a či neplatíte na cesty?

„Horkýže neplatíme, ale tak, plať neplať, všetko jedno. Nuž ale z jednej stránky, čo je pravda tiež zle, po vrchoch bývame.“

— No? a predsa ste mi povedali, že sa dobre máte. Museli ste byť na dobrom zárobku nekde vo Viedni pri oblokách na pol milliona pobitých.

„Ach horký vo Viedni, prehorký! Dozvedel som sa síce v Gemerskej túto radostnú novinu, i chcel som ísť, ale mi môj kamarát z Ružomberka odpísal, že je už neskoro, že už čo chvíľa porobia obloky, že u jedného sklárskeho majstra aj do 250 tovarišov robí, a zárobok je i tak mizerný. Potom som sa len radoval, že som neskoro počul o nešťastí viedeňskom.“

— Prečo že tedy hovoríte, že sa dobre máte? akiste vás Váh nevytopil.

„Nás? by to muselo byť, vtedy by sa aj do Gemerskej preliel, veď my veľmi vysoko nad Váhom bývame.“

— No ale prečože hovoríte, že sa dobre máte? veď mi už raz povedzte!

„Prečo? nuž hneď sa dozvieme“ . . . Na to išiel ku krošni, otvoril na boku jej jednu kasničku a z nej priniesol list.

„Tu máte pane učiteľu list; dostal som ho práve dnes týždeň, prečítajte ho, a dozvieme sa, prečo sa my sklári dobre máme.“

Ja vezmem list s dychtivosťou, že sa nečoho dočítam, a dozviem sa aspoň z listu: odkiaľ si skláru? — ale veru toto druhé sa mi nepodarilo. So sladkým úsmevom obraciam list hore-dolu, hľadím na štámpel, čo na ňom? — jak nič tak nič, 1894 16. aug. viac som nemôhol vymudrovať, musela akiste nejaká kisaszonyka pečať šibnúť. So štámpľa hodil som oči na atressu, ktorej ani konca ani kraja, — jako ťa len našiel? Škoda, že som si ju neodpísal! — Vytiahnem list z obálky a čítam. . . .

— Veď je toto celkom zretedelné písmo, aj poriadnejšie aj rovnejšie je písano jako na obálke; tamto musel iný ktosi písať?

„Ale to sa muselo tak stať — doložil sklár — chlapčisko keď list napísalo muselo nekde odbehnúť, šla poriadka dolu dedinou na poštu, i musela chytro moja stará načarbať atres.“

Celý list by som bol prečítal a predsa nebol by som z neho vedel, kto ho píše, keby nebol slyšal od sklára, chlapčiska spomínať, bo nikto nebol podpísaný, vlastne ani len list dokončený. Celý list sa mi veľmi videl, zvláštne miestý; rád by som si ho bol odpísal, ale bol dlhý. I pohnul som rozurnom.

— Dobrý človeče! dovoľte mi tento list do izby ísť prečítať, bo tu sniečko oči kazí. Veľmi sa mi vidí a chcel by som celý prešlabikovať.

„Vďaka, nech sa vám páči — oj vďaka.“

Pošiel som do izby. Počo? čítať? už som ho na dvore prezrel. Siel som poznačiť si aspoň hlavné slová z neho, by som jeho obsah nezabudnúť a ho pre budúceho „Krešťana“ keď aj nie od slovo do slova, aspoň vo výfahu upotrebil. Šlabikujúc koniec listu, vkročil som do izby.

„Už som dva razi volala na teba, žeby s' šiel olovrantovať! Čo sa toľko zapodievaš s tým sklárom? Teraz si pi studenú kávu!“ — okríkla ma manželka.

— Ja i takú vypijem, len keď mám čo písať „Krešťanovi.“ A to tomu sklárovi ďakujem. Starká! daj ty sklárovi pokoj. Sklári sú zkúsení ľudia, po svete chodiace, všetko vidia, všetko slyšia. Nesúď ich po halieni, ktorú nosiť musia, bo by im fajnejšie šaty nevydržaly takú farchu nosiť. Ešte len potom sa budem s ním zapodievať!

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK

— **Kráľ pri posväcení kostola.** Z Viedne sa píše, že Jeho Veličenstvo v prítomnosti ministrov a najvyšších vrchností bol pri posväcení novovystavenej baziliky „sv. srdca Ježišovho“ v druhom okrese. Posviacku vykonal kardinál Gruscha. Jeho Veličenstvo bol oduševnene pozdravený od veľikého zástupu ľudí.

— **Ferdinand Zichy u kráľa.** Gróf Ferdinand Zichy v pondelok bol u kráľa na výsluchu. Tento výsluch spojujú s tým príbehom ktorý sa pri poslednej nitrianskej voľbe prihodil medzi grófom a volebným predsedom. Podľa novin »Neues Wiener Abendblatt« gróf sam neprosil o tento výsluch, lež dostal pozvanie naň.

— **Imrich Bende,** nitriansky biskup jako ochranca kruhu 50 zl. r. č. čo podporu dal „Kysúcko-Novomestkému Katolíckemu Kruhu“ a všetkým údom — riadnym i podporujúcim — poslal svoje apoštolské požehnanie.

— **Súboj ministra finansov a jedného generála.** Z Petrohradu sa oznamuje následovný chýr skoro k neuvereniu: Generál Annenkov vyvolal Wittha ministra to finansov na súboj, ponač pochyboval o opravdivosti jedných účtov generála, čím Annenkov cítil sa obrazneným v svojej česti. Minister finansov prijal vyzvanie a oznámil to cárovi.

— **Nehoda stala sa kniežaťu.** Zo Sevilly sa telegrafuje, že orleánské knieža v blízkom Marismase na poľovke spadol s koňa a zlomil si nohu. Knieža zanesli do kaštiela San-Elmo, kam lekárov povolali. Lekári položenie nemocného nepokladajú za veľmi zlé, ačkoľvek kôň padol naň.

— **Nitrianska voľba** pod týmto názvom Gustáv Tarnóczy, predseda to prvej nitrianskej voľby vydá osobitný sošit, v ktorom opíše dejepis tejto voľby, pravdaže podľa svojej chuťky; spolu sdelí tie osvedčenia, zápisnicu rytierských záležitostí, ktoré v svojom čase celú tlač boly zaplavily. Knižka táto síce nič nedonaša nového, chce byť obranou pred vyšetrovaním, ktoré zavedli proti pôvodcovi.

— **Jedon kniežacký závratník.** Z Brüsselu jedon nápadný chýr donáša telegraf, že totiž tam policia zdrapila jedno knieža menom Looz Kooswaren. To mladé knieža bol jedným najprednejším údom belgickej aristokracie a včul vyšlo na vrch, že od dlhšieho času živil sa len zo závratníctva, totiž sprostriedkoval stavy manželské a pod týmto zámyslom spáchal klamstva na viacej millionou.

— **Radosťou naplňuje srdeco človeka** v týchto smutných časoch ten potešiteľný zjav, že čím viacej napádaná býva svätá naša Cirkev, čím viac príkoria musí podstúpiť od jednotlivcov a spolkov bezbožných, že tým viac horlivosti badáme a lásky proti Cirkvi v rodinách opravdive kresťanských, včul sa opravdu očistuje zlato od trosiek. Kostolík náš veľko-bytčanský zas našiel dobrosrdečného darcu v osobe ctenej panej Marie Rovnianek, rod. Rehák ktorá pred oltár Preb Pannv Marie krásnu lampu darovala. Za tento dar, hlásajú jej kresťanskú horlivosť, nech prijme aj cestou verejnosti môj srdečný vďak. Farár bytčanský.

— **Kalvíni sami medzi sebou.** V minulú nedelu zadunajšia kalvínska cirkevná rada vydržovala zasadnutie v Stolnombelohrade, na ktorom boli prítomní Karol Eötvös a Koloman Tisa. Na hostine rady menovaní dva páni také zdravice povedali, ktoré veľkú neľubu všade vzbudily, i u našich kalvínskych spoluobčanov. Nazývali nás katolíkov červíkami, cudzím živlom, búrlivou háveťou, ktorých treba utlačiť, zloniť. Koloman Tisa to povedal, že pravda je na strane kalvíntva a že metla tejto pravde nás vymetie. Známe, že jednotlivé prepíate duše tak akosi o nás zmýšľajú, ale túto divokosť neprivlastňujeme celému kalvíntvu. Že pravda na ktorej strane je rozhodnutie toho ponechajme len na nebeského sudcu. My by sme i tak darmo hovorili zdiveným dušiam. Pre nás je dosť to,

že Kristus a apoštolovia sú údami našej Cirkve a nie kalvíntva. Čo sa ale toho tupenia týka, Eötvös a Tisa dozaista boli dotatí, lebo striezlivý človek tak sprost vo verejnosti nemôže hovoriť. Chcú-li nás rozmiažiť? Nech len oprobujú, či to pôjde. Postavíme sa!

— **Samovraždy.** Andrej Reži 24 ročný stolár z Beregsásu 29-ho apríla na kerepešskej ceste v hostinci ku „Zelenému Vencu“ pod číslom 80 upíjal si vinko. Keď mu už dobrá vôľa prišla, na raz vyňal z vačku jedon revolver. Zabavajúci sa v hostinci už mu nemohli prekaziť, aby ten podnapitý človek neobrátil zbroj proti sebe samému. Reži strelil si do prs s revolverom pokým prišli chránitelia, už skonol. — Pavel Štauffer rodák z Trnavy 37 ročný nádenník na svojom bydle otrovil sa so syrkami. Urazenie jeho je smrtné. Opatrujú ho v Rokusi.

— **Pomsta jedného strážmajstra.** V Brne v jezuitskej kasárni — jako to jedon telegramm z Brna oznamuje — strážmajster menom Sepel, ktorého pre ukrutenstva udali a preto na výsluch ho narídili strelil na pechotníka menom Hochmann a jednoročného dobrovoľníka Rauera, ktorých podozrieval, že ho oznámili. Hochmann fažko, Rauer ale len ľahko bol poranený. Ten odvážlivec potom dvakrát na seba strelil a na prsách fažko sa poranil. Odvážlivca a jeho obety odnesli do vojenskej nemocnice.

— **Zapálená obec.** V Padragu obci to vo vesprimskej stolici 27-ho apríla pustošil veľký požiar. Včul sa odtiaľ oznamuje, že tú obec podpálili na šiestich miestach na raz a vynímajúc 30 domov celá obec zhorela. Tri sto rodín vyšlo na vnivoč, v ľudskom živote ale nestalo sa škody. Oškodení obrátili sa k ministrom vnútorných záležitostí o pomoc.

— **Potrebanie politizujúcich žiakov.** V Prahe žiaci sa s tým zabávali, že zo spevníkov povytrhali tie strany, na ktorých boly patriotické piesne. Väčšiu časť politizujúcich žiakov vytvorili z gymnáziuma, druhú časť odsúdili do žalára na 2—6 hodín, konečne všetci — museli si kúpiť nové knižky.

— **Prednosť psov.** Z Viedne sa telefonom oznamuje: Robotníci prvého mája v rotunde chceli valné shromaždenie vydržovať a prosili o dovolenie policie. Správca policie upovedomil výbor robotníckeho shromaždenia, že im rotundu nemôže prepustiť, ponač tam prvého mája — bude výstava na psov.

— **Zkaza jednej rodiny.** Z Parízu sa píše: Pietrovi prebohatému to bankárovi pred poldruha rokom zomrel jediný syn. Matka od tých čias častejšie hovorovala, že pojde za ním. Otec tiež tak rmútil sa za synom, ale nepokladal tieto reči za vážne. 24 ho apríla Pietriova sama s ostaním doma, prerezala si žily a vykrvacela. Keď muž prišiel domou, našiel ju mrtvú. Na to chytil pištol a zastrelil sa.

— **Na smrť odsúdený obhajca vlasti (honvéd.)** Zo Segedína sa telegrafuje, že vojenský súd 27-ho apríla vyriekol ortel nad Pavlom Veselkom, obecným to honvédom, ktorý počiatkom minulého mesiaca zastrelil jedného svojho spolubojovníka, a s druhou guľkou zronil jedného kočiša. Vojenská súdna stolica odsúdila tohoto zúrivého človeka na smrť.

— **Hrozné nešťastie.** V Nemeckej Lupči zastihlo hrozné nešťastie jedno služobné dievča. V Hendlovej pile práve dokončili prácu, keď dievča Mária Eicher pýtala si rezu od robotníkov. Tí ju poslali ku cirkuláru. Dievča posmetalo rez pri cirkulári, potom ale po odchode robotníkov sohla sa pod cirkulár, ktorý ešte ustavične bol v behu, aby pod ním piliny poso-

berala a vstala tak nepozorne, že pravým bokom čela vrazila sa rýchle točiaceho sa cirkulára, ktorý jej kosť na pravej strane čela obočie a pravé lico, ako aj kus nosa v úplnom smysle slova odpilil. Hrozne ranené dievča bolo ešte v stave ísť na vlastných nohách do mesta a ponevác jej mozgy neutrpely veľké poranenie, bárs jej čelová kosť úplne bola odpílená, lekári majú nádej, že snád i bez čelovej kosti ostane pri živote.

— **Vyslobodení slovak.** Jako noviny »Amerikánsky Slovenský Hlas« píšu, náš krajan Michal Sabol bol do žalára až do smrti odsúdený a síce z následovnej príčiny: roku 1891, 1-ho januára vypukol štrajk v Braddocku v Severnej Amerike; v ktorom vzbúrení bol zabitý Michal Quin furman; tamejší ľud zvalil vinu na slovakov, zvláštne na nášho krajana Michala Sabol, ktorý bol aj odsúdený do žalára až do smrti; už štyri roky sedel v žalári. Veleb. pán Raymond Widder, slovenský to kňaz v Braddocku bol však presvedčený, že Sabol sa nedopustil onej vraždy, a mnohým ustávaním sa mu podarilo súdu dokázať, že Sabol je nevinný, následkom čeho Sabol je aj na slobodu prepustený. Včul sa my ale pýtame, kdeže bol za ten čas tamejší rakúsko — uhorský konsul, že sa o uhorského poddaného ani nezrel, a že katolícky kňaz sa musel o to postarať, čo je povinnosťou konsula? Na čo že tedy draho platíme našich diplomatov, keď oni svoje povinnosti neplnia? Keď našich krajanov v cudzích krajinách nezastávajú? *Redaktor.*

— **Zlodejská služka.** V Chtielnici v nitrianskej stolici 20-ho apríla Špiller, mašinista to u grófa Pálfyho prijal do služby jednu slušku, 22-ho apríla rano Špillerova chcela služku zobudiť, a veľmi sa zadivila, keď jej už nikde nebolo, ale ešte viacej sa domáci zadiveli, keď zbadali, že ich obrada, vzala so sebou zlatých, viacej kúskov zlata, prstene, hodinkovú reťazku a niekoľko kúskov šiat — domnievajú sa, že to snád bol chlap za služku preoblečený; žandári včul tú ženskú všade vyhľadávajú.

— **Samovražda v Košiciach.** Mlad. Františ Korláth syn to ctenej rodiny v rodičovskom dome v čas rano 24-ho apríla sa zastrelil a hneď zomrel. Ten mladík sotva mal 18 rokov. Príčinu jeho priečinu posávať sa nedozvedeli.

— **Samovražda jedného hostinského.** Andrej Ment majiteľ to hostinca »Magyar Király« 28-ho apríla o 8 hodine odišiel z hostinca, a svojím ľudom povedal, že ide ku kráľovskému notárovi Steinbachovi, ktorý býva v Haasovom paláci a že nezadlho sa vráti raňajkovať. Asi o hodinu jeden cudzí človek vrátil sa do hostinca s tým chýrom, že Andreja Ment v Haasovom paláci mrtvého našli. Ľudia hostinského prestrašení bežali do súseľného palácu, kde sa presvedčili o skutočnosti tohoto smutného chýru: gazda dolu pri schodoch mŕtvý ležal. Rosenberg kupec, ktorý tam býva prvý zbadal, že pri schodoch leží jedna mŕtvola, upovedomil vrátneho; a tento hneď bežal na políciu.

Polícia s lekárom a chrániteľmi hneď prišli a len povrchno obzreli mŕtvolu len o tom sa presvedčili, že Ment náhle umrel. Lekári súdnej stolice na prvý pohľad poznali, že sa tomu starcovi buďto nešťastie príhodilo, buďto stal sa samovracho, lebo na hlave bol smrteľne ranený, a pravú ruku mal zlomenú.

Túto mienku potvrdzuje Alžbeta Benza, kuchárka to u kupca Sameka ktorá vypráva, že asi o 9 hodine vyšla na schodišťa a tam jedného cudzého starého pána videla, ktorý dolu naklonený obidvoma rukama objal operadlo schodové na druhom poschodí. Dievka naľakaná zakričala naňho:

— Pre Boha, čo robíte, pane?

Na to ten neznámy so smiechom odpovedal:

— Nič, čakám vrátneho.

A v skutku riekol jednému chlapcovi, ktorý práve dolu pri schodoch postával: Prosím idte, pre vrátneho — Chlapec odišiel, kuchárka sa už chcela vrátiť, keď zbadala, že ten neznámy ešte lepšie sa naklonil a potom dolu padol.

Samovraždu potvrdzuje i to, že Andrej Ment už od dávna trpel na krče v hlave, ktoré čím bol starším, tým častejšie sa opakovali. V to rano vyhľadal domáceho lekára dr. Jana Haslingera a žaloval sa mu na krče v hlave. Lekár odporučal mu studené obklady, ktorý trochu utišený odišiel z rovna do Haasovho palácu ku kr. notárovi Steinbachovi; ale už ta neprišiel, pravdepodobne na ceste zas ho zachytily krče a ten nešťastlivý starec v dojeme bolesti asi mohol spáchať samovraždu.

— **Upovedomenie.** *Ľudová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisárňu* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecnstvo sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novín, ktorí držia s Ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by neкто písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Na zaopatrenie si cirkevných náradí, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

Zajímavý

je ten vo včulajšom čísle našich novín sa nachádzajúci oznam šťastia od Jozefa Heckschera v Hamburgu. Tento dom si nadobudnul rýchlym a zamľčaným vyplácaním tu a v okolí vyhraných obnášek tak dobrý chýr, že my každého na ten dnešný oznam už na tomto mieste upozorňujeme.

Predplatná cena „Kreštanu“ je:

Na celý rok . . . 2 zl. — kr.

na pol roka . . . 1 zl. — kr.

na štvrt roka . . . 60 kr.

Jednotlivé číslo 4 kr.

VEDAVATELSTVO.

Angličania v Čitrále.

Čitrál alebo Kitrál krajina leží v Asii na južnom boku pohoria Hindikušu medzi riekami Indom a Kabulom. Je to jeden trojhran, ktorého severná strana obnáša 500 kilometrov, západno južná a východno južná má asi 400—400 kilometrov a obsahuje v sebe tieto kraje: Kafiristán, Čitrál, Kohistán, Dardistán, Bunari a Gilgit. Včulajším panovníkom je Ul Mulk, čitrálsky emir, ktorý po smrti predošlého mehtára zaujal trón a všetkých tých, ktorí tiež na trón nároky robili, dal pochytať a zavraždiť. Niektorí z nich poutekali. Tak i Umra jandolský khán, ktorý v posledných rokoch sa usiloval vydobíť si svoje práva, ale darmo, lebo angličania zastávali Ul Mulka. Medzi tým Umra shromažďoval vojsko a chystal sa k vojne až konečne toho roku 9-ho februára napadol pevnosť Kila a posádku len pod tou podmienkou prepustil na slobodu, keď mu vydajú delá, zbraň a vôbec celú zásobu. A spolu dal na vedomie anglickej vláde, že on nepovstal proti Anglicku, ale proti Ul Mulkovi. Navzdor tomu Anglicko, pretože Ul Mulk je miláčkom jeho, poslalo 14000 vojska a 40 diel proti Umra khanovi, ktorý zas pravde podobne od Ruska je podporovaný.

Anglické vojsko s dosť krásnym výsledkom započalo vojnu po krátkom boji zaujalo užinu Malakand. Pre angličanov je to ale veľká galiba, že celé obyvateľstvo Čitrála v nich len nepriateľa vidí a ten hornatý kraj môže 60—80000 otužených vojakov vystaviť.

DOPIS.

Od zvolenského zámku.

Vysoko ctený pán Redaktor!

Známa na horných stranách pesnička znie: »zahučaly hory, zahučaly lesy; kam ste sa podely, kam ste sa podely, moje pekné časy?!« Okolo zvolenského zámku ľud už túto pieseň nepozná. A prečo? Zabudol na pekné časy, keď rybár na zelenkovom Hróne rybky lovil medzi slávičím spevom pre kráľovský dvor na zvolenskom zámku sa zdržujúci; zabudol hájnik na bralá a soliská, v ktorých popri hájení hôr i zver hájil kráľovskú. Mená sú len z tejto historičnej skutočnosti. (Rybár, villa Halasz 1254; Hájnik 1250 villa custodum silvarum.) Zabudol ľud tento tvrdím — pieseň. Dnes v potu tvári zahrúžený v práci svojej, rád by si zaspieval ľudovú pieseň — však ale lajú ho; lajú ho daniami a farchami, pod ktorými už klesá!

Sťa z tuhého spánku prebudený začína ľud tento zvolenský cítiť, cíti on a chápe sa hore už. Tohoto znakom je, že sa mu ozýva v ušiach čosi o ľudovej stránke. Cíti on a presvedčuje sa o pravde, ktorá

znej: „pomáhaj si človeče, a pomôže ti i Pán Boh.“ Pomôcť si chce, chce a dúfa, že keď sa viacerí sídu, spoja, že si len predsa pomôžu! Ľud tento pýta, aby sa našiel niekto, kto by mu chlieb lámal a dával, žeby hladom nezahynul; pýta si mlieko, ktorým napájaný — žižňou aby nespadol. A tak je, ľudová stránka je ten milosrdný samarítan! Počína poznávať toho milosrdného samarítana, lebo na jeho privolávanie — začína sa zhromažďovať, začína z chleba lámaného požívať, z mlieka ponúkaného smäd zahášať. Tomuto zvolenskému ľudu sa nájde i inde tak potrebný chleba a mlieka ľud; a preto ako sa vo Zvolene ľud pred hladom a smädom začína brániť — počuj ľudu vzdialený od nás ten spôsob, ako sa i ty zahrániť môžeš!

Medzi hájnikmi, ktorí bralá a soliská bránili kráľovské, bránia tíže práva kráľovského ľudu. Však kráľ len s ľuďom môže panovať! V ľudovej strane sú práva ľudu kráľovské čisté, rydzé a nepoškvrnené. Tieto práva chceli hájníci títo brániť dňa 28 apríla, na ktorý deň sa zišli asi 100 bez rozdielu náboženstva, aby prejavili prosbu, túžbu a nádej, že len v ľudovej stránke je spôsob budúcnosť ľudského práva si zabezpečiť. Hájníci túto sa miernosťou a nie ostiechavosťou — vyjadrili: že oni v ľudovej stránke v pokoji budúce nazývajú chcejú. Schôdzka jejích bola zvolenskému slúžnovskému úradu oznámená, lebo len takto sa síst mohli. Hlavný pán slúžny sám zvedavosťou napnutý — počul tiež schôdzku, to jest shromáždenia jejích. — Chceš si ľudu brániť neodvyslosť a samostatnosť svoju? veď, že dôveru neobmedzenú musíš darovať tým, ktorí sú ti dobrí, ktorí ňa nezvedú, ktorí ňa nezapredajú, ktorí sa o tvoj nie len duševný, však ale i časný dobrobyt starajú. Nepoznáš snáď týchto? Sú to tvoji kňazi! Veď, že jakby sa našiel jeden druhý lahostojný z nich, ty si ich môžeš okrajať, povzbudiť, k činu priprieť tým spôsobom: „kto hľadá, nájde; kto klope, bude mu otvorené.“ Chceš sa hodnosťou tvojou honosiť ľudskou? veď, že nie peniaze sú vstave túže ti zachrániť. Ty musíš sa zrieknuť a opovrhnuť i trúnok, i slúb, i peniaz, jak chceš právo tvoje občianske, najkrajšie cvičiť, rozumiem: vyslanca (ablegáta) na snem voliť. Chceš byť istý, že koho máš voliť? obráť sa na ľudovej stránky kanceláriu, a len koho ti odtiaľ odporúčať budú, len tomu daj hlas tvoj a čo by ňa i rezať chceli — druhému nie. Chceš vedieť — či budeš mať hlas? Teraz v máji sa budú nové popisy všade diať, nelutuj si potom k tej kommissii prísť, aby si môhol tvoje meno a prezvisko dobre udať ako i roky; potom pri revisii v každej obci už popísané hlasy zase sú na prehliadnutia vyvesené, nelutuj si to prezrieť, či si neni vynechaný z radu voličov? aby si omámený pri voľbe nastávajúcej na rok už nezostal zahanbení keď by si bol hlasu pozbavený. — Každý povraz je z viac vlákien upletený, a len tak je silný — chceš sa rovnať tomuto! tak už teraz sa pod statočnosťou tvojou podpíš na hárok, ktorý ti tvoji vodičia, ktorým si dôveru daroval predostrú. To je výstraha dobrá a istá, že kde je vodca, tam aj vojsko musí byť, a takýmto spôsobom keď kňazstvo nie len katolícke, lež i evanjelické záujem ľudovej stránky ochotne a charakterne zastávať bude; sa ľudová stránka opravdive zorganizuje a silnou stane. Ako vodca vie a musí vedieť koľko má vojakov, tak aj dôverník tento musí vedieť a mať svojich privržencov. Keď sa teraz hlasy voličov popisujú, môže si snadno každá obec na prehliadnutia to jest na vypravenia nazad potom poslané hácky voličov spísať a tie si zabezpečiť, poťažne dôverník tiež zachrániť. Vieš ľudu čo sa stalo teraz opätovne

v Nitre?! Na obozretnosti tejto nech ti nikdy nezbyva! Pri voľbe ale nedaj sa napájať, žeby si sa nestal nerozumnejším ako sú zvery.

Toto sú výstrahy napomenutia, ktoré z nepokaleného a za vec svätú kráľovského tvojho práva vyplývajúceho srdca ti dáva ten, ktorý ľudovú stránku takto usporiadať nie len medzi hájnikami a rybármi, lež prajel by si ju tak usporiadanú všade vedieť a a víťazstva sa dočkať tvoj dobresmýšľajúci a prajúci

nitra M.

HOSPODÁRSTVO

Zakladajme spolky pre ľud.

V predošlom roku v Lipt. Teplej založený bol prvý hospodársky, potravný a úverný spolok pre kresťanský ľud, podľa zásady Raiffeisenovej. Stanovy boli potvrdené dňa 10. novembra 1894, a spolok účinkovať začal 19-ho novembra m. r. Za príkladom teplánskeho spolku asi o mesiac na to založený bol podobný spolok v Sliachoch, hneď na to v Černovej, v Lykavke a v Stankovanoch, tak že v Liptove už päť potravných spolkov veľmi s dobrým prospechom účinkuje. — 25. marca lipt. teplánsky hospodársky, potravný a úverný spolok mal svoje valné zhromaždenie v prítomnosti údov z Teplej, z Lúčok a Kalamenov. Za predsedu pre toto valné zhromaždenie, jednohlasne vyvolený bol osv. pán Štefan Rakovszky cis. a kr. komorník. S potešením vzatá bola správa o pokonaných spolkových záležitostiach. Údov bolo do 31. decembra 1894 r. 200, s 255 päť zlatovými účastinami, z ktorých zplatené je 694 zl. 40 kr. Záložná istina obnáša 20430. Čistý osov 60 zl. 17 kr., ktorý sa nasledovne rozdelil 18 zl. 05 kr. na rezervnú základinu 10 zl. na dobročinné ciele, a 32 zl. 12 kr. na účet roku 1895.

Priatelia ľudu zakladajte v každej obci potravné spolky, lebo našemu ľudu nastaly časy biedy a núdzy, roľnícké statky sú rozdrobené, zadĺžené a zastavené a hromadne bývajú cestou exekúcie predávané. A keď mu ešte niečo zostane, tu zasedajú za skrovny stôl roľníkov hostia nepozvaní: dlžoby, bremeno úžerníckych úrokov, vysoké dane s mnohonásobnými prírazkami, poplatky a nedostatok robotníkov a pritom otrava pálenčená, vyjedajúc z plytkej misy jeho vyženu, zanechávajú mu pri ťažkej práci sotva kúsok chleba. Z Liptova tiahnu celé karavány do Pešti, zanechajúc svoje pozemky stávajú sa biednymi nádeníkmi, kde duševne i telesne na v nivoč vychádzajú.

Aby naše roľníctvo docela nezahynulo, petrebno je ku striezlivosti privádzať a od škodlivého nápoja pálenčeného odvracať, o vzdelanie ľudu sa obstaráť, a na poli hospodárstva vzájomne sa podporovať. Sulla zajiste vyslovil pravdu, keď riekol orné zeme, lúky a pastviny sú prsia, na ktorých kojí sa štát. Ďalšie potreby sú pre zlepšenie stavu roľníka zaopatrit k výžive potrebné potravné články a lacný úver.

Má li tedy našemu ľudu pomôženo byť a má-li usilovný roľník zase postavenie svoje zlepšiť, petrebno je, aby sme rady F. W. Raiffeisenove poslúchali a dľa vzoru jeho spolky zakladali a jako on ľud v Porýnsku v rokoch štyridsiatich založením spolkov od biedy úžery, duševnej a hmotnej záhuby vyliečil; tak sa

aj nám podari náš ľud od úpadku, úžery, židovských pálenčených krčiem oslobodiť, jestli porozumieme úprimnosti ľudomila Raiffeisena, že len pevným družením na základe kresťanskom pri striezlivosti, sporiivosti, odrieknutím sa pitia pálenčeného nápoja, svornosťou, spoločnou dôverou a vzájomnou obetovavosťou pomery zlepšené byť môžu, a že ľudu našemu len vtedy najlepšie pomôženo bude, jestli si aj sám pomáhať bude.

J. V.

Rozmary a žárty.

Zbytočný strach.

Jedna stráž (s natiahnutým kohútikom): »Stoj! Kto si?«

Jedna stará sedlička (s košíkom v ruke): »Vy sa nemusíte báť — ja Vám nič neurobím!«

Zlomyselne.

Svokra (noviny čítajúc): »Kedy už raz prestanú tie zlé vtípky proti svokrám?!«

Zať: »Ale, drahá mamko, veď tie nie sú všetky namierené proti Vám?!«

Zlostne.

Mladík: »Drahá slečno, keď ma nevyslyšíte — zastrelím sa!«

Slečna: »Pre Boha, keď by ste včul — iného trafl!«

Dobrá vyhovorka.

»Ja som si rozkázal jarabicu (pečienku) a Vy mi donášate tu holuba!«

»Oj, pre pána Jána, tie mršiny sa tak podobajú!«

Zvláštne účinkovanie.

Pán (ku svojmu priateľovi): »Ty si to ani predstaviť nemôžeš, jak draždí nápoj vína?«

Priateľ: »Oh! To ti ja uverím, to ja zo skúsenosti znám! Keď ja len dva pohárky vína vypijem, moja stará už je rozdrážená!«

ODKAZY REDAKCIE.

Naše noviny „Krestan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatrit naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Krestana.“

V. Bittse. V. P. F. Prosíme, navštívte nás i častejšie s vašimi prácami!

Wien Knölgasse Nro 11. F. K. Váš dopis sa pre naše noviny nehodí. Noviny pojdú.

Viedeň. Žil. Prehľadneme vaše práce, a jestli obstojá, aj ich uverejníme, ale už i teraz prijmite našu úprimnú a dobrosrdečnú radu, ešte dobre musíte slovenskú mluvnicu obracať; zvláštne na to dávajte pozor, aby ste vaše nárečie nemiešal do spisovnej reči. Nemajte nám za zle za našu dobrú radu!

Trubin-Trubenčan. Váš dopis trochu je pri slabý.

Skalica, Slovoľub. Ovšem veľký rozdiel je už medzi vašimi včulajšími a predošlými prácami; nemožno zaznať veľký váš pokrok, ale predsa nemôžeme Vám dosť odporúčať onú radu, ktorú sme predošlému dali; len pokračujte i na ďalej, prijdete na to, podľa jakých pravidiel sa vo slovenčine verše robia.

Liptó-Teplá. V. P. F. V. Odpusťte, že Váš článok posávad neprišiel v našich novinách; bol síce už dávno vydaný sadzačovi, ale jakosi sa medzi iné rukopisy zamiatol, čo ani divu není medzi tofkými papierami; dali sme ho vyhľadať, a jako vidíte uverejnili sme ho.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, l.ž nech ide na poštu a osloví pošára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel určiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

VYOBRAZENIE.

Blahoslavený Ján de la Salle,

zakladateľ školských bratov.

Ján de la Salle narodil sa v Rheimsi vo Francúzsku 1651 roku 30-ho apríla, kde jeho otec bol kráľovským radcom. 1678 vysvätili ho za kňaza; 1684 založil s tými učiteľmi, s ktorými spolu v jednej škole účinkoval, spoločnosť školských bratov. Údovia tejto náboženskej spoločnosti sľubom sa zaviazujú, že zadarmo budú mládež vo školách vyučovať. Cieľom tej spoločnosti je dietky po kresťanský vychovávať. U nás školskí bratia ešte sa neudomácnili. Spoločnosť školských bratov pre kresťanský ľud je príliš užitočná a sponosná. Ján de la Salle cez 38 rokov venoval sa tomuto ústavu. Jako kanonik zomrel 1719 práve na veľký piatok; 1888 bol vriedený medzi blahoslavených.

Knižná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„*Kráľovná Sv. Ruženca.*“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Pod menom: „*Ježiš*“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky

sostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„*Blahoslavený*“ P. *Diego* z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert *Stock*. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky. K dostaniu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

„*Dom Svätý*“ čili „*Život Tobiášov.*“ Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: *Ružencová knižočka*. Albána *Stolcza* *myšlienky o žoltári*. Cena jedného výtisku 15 kr.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.95—7.65 zl. Raž 5.90—5.95 zl. Jačmeň: na krm 6.50—6.60 zl. do pálenic 5.80—6.30 zl. na vátu 7.90—8.20. Oves: 6.85—7.50. Kukurica: 6.65—6.70. Proso: 5.50—5.60. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.00—11.50. Koprné semeno: 13.00—13.25.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 9.50—13.00; tmavá 7.00—7.50 okruhlá: 9.50—10.50., drobná 10.50— tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 8—22. Hrach 8.50—12.50. Čistá 13.00—18— zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 3.00—3.30. Cibufa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržeľem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Líne seno 3.50—4.00. Lesné a horné seno 4.00—4.50. Slama. Na postielanie: 1.35—1.50. Žup 1.50—1.70.

6. Siatie: Červená datšina 66—70. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 128 hospodárskych volov; 140 dojných kŕáv. Nasledovné boly ceny: Vyborná pára volov do járma do 280—300 zl. Dojný kravy: za jeden kus 75—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 108 kusov oviec. Ceny: 10—14 zl. za páru, a 17—20 kr. za živý kŕo. Sviný trh: za kilogramm 48—49. V salašoch 21.335 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 44—46. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 42.50—43., udená 43—50 zl.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE

OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-

DENSTEINA (BUDAPEŠT, BÁLVÁNY-U.

ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Prv

nežli by ste si tkaninu na jarné a letné šaty zaopatril, pýtajte vzorkovú sbierku hojne vybraných a najnovějších látok zo skladu

MORICA SCHWARCA

na jemné vlnové tovary Zwittau 4. (Brno.)

I tú najmenšiu maličkosť pošlem. Nezodpovedavý tovar naspák vezmem.

Vzorky bez poplatku.

Krásnu knihu na vzorky pánom krajčírrom, keď pošlú 50 kr., čo pri prvom odobere sa môže zarátať.

TLAČIAREŇ**„SVÄTÉHO GERHARDA“**

V BUDAPEŠTI, I. OKRES, DÖBRENTÉY-U. Č. 18.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Znalec v prietrhových uväzkach.

J. Keletih cis. kr. rakúsko-uhorska a belgicko kr. výhodná prietrhová uväzka od tých najhýrečnejších lekárskejších auktorit je za najlepšiu uznaná, nešmika sa, nečiní neprijemný nátlak a mimoriadne je cieľu primeraná.

Novota!!

Keletih prietrhová uväzka z gummi, výhodou zaopatrená 1894. v mesiaci marci. Vyznačená v Brüsseli 1893. zlatou medáliou a skvostnou listinou. Pelotty úplne môžu sa až na prietrh položiť, s ochrankou z jeleňovej kože a s poisťovácim pásom.

Ceny: na jeden bok 6 zl., na dva boky 12 zl.

Suspensorium, bručová uväzka (elastična) krčová pančocha z gummi, brucho-podvážujúca, rovnodržiaci ústrojná šnúrovačka, umelecké nohy a ruky.

J. KELETI,

lekársko-hojičský mechaniker a fabrikant cis. a kráľovských uhors. výhodných prietrhových uväzek.

V Budapešti, IV., Korónaherceg-úlica číslo 17.
(v dome Servitov.) 6-10

Obrázkový cenník zdarma a bez poplatku.

Hlavná výhra
príp. 500,000
mariek.

O z n a m
šťastia

Výhry
poisťuje
štát.

Pozvanie k súčasťneniu sa na výhrach veľkej peňazovej loterie od Štátu Hamburgu poisťenej na ktorej.

11 millionov 348,795 mariek

istotne musí sa vyhrať.

Výhry tejto výhodnej peňazovej loterie, ktorá podľa návrhu len 115,000 žrebov obsahuje, sú nasledovné, totiž:

Tá najväčšia výhra je prípadne 500,000 mariek.

Prvá výhra	300,000 mariek.
1 výhra a	200,000 mariek.
1 výhra a	100,000 mariek.
2 výhry a	75,000 mariek.
1 výhra a	70,000 mariek.
1 výhra a	65,000 mariek.
1 výhra a	60,000 mariek.
1 výhra a	55,000 mariek.
2 výhry a	50,000 mariek.
1 výhra a	40,000 mariek.
3 výhry a	20,000 mariek.
21 výhry a	10,000 mariek.
56 výhry a	5000 mariek.
106 výhry a	3000 mariek.
231 výhry a	2000 mariek.
812 výhry a	1000 mariek.
1415 výhry a	400 mariek.
20 výhry a	300 mariek.
132 výhry a	200, 150 mariek.
39755 výhry a	200, 150 mariek.
8290 výhry a	134, 100, 98 mariek.
6840 výhry a	69, 42, 20 mariek.

Spolu **57,700** výher, a pridu za niekoľko mesiacov v 7 oddeľeniach k istému rozhodnutiu.

Hlavná výhra 1-nej triedy obsahuje **50,000** mariek, vstupuje v 2-tej triede na **55,000** mariek v 3-tej na **60,000** m., v 4-tej na **65,000** m., v 5-tej na **70,000** m., v 6-tej na **75,000** m., v 7-mej na **200,000** m., a s odmenou **300,000** m. prípad. na **500,000** m.

Na prvé výhrove ťahanie, ktoré je úradne určené, stojí

Celý pôvodný žreb len 3 zl. 50 kr.
Pol pôvodného žrebu len 1 zl. 75 kr.
Štvrtka pôvodného žrebu len — zl. 90 kr.

Každý z účastných dostane odo mňa po výťahu hnedky úradný soznam bez toho, že on musel písať. Rozvrh losovania so štátnym erbom, na ktorom vkladky a podelenie výher na 7 tried je vidno, popredku zdarma posielam.

Vyplacanie a rozposilka výhrových peňazi odo mňa zrovna na patričných rýchlo a v najprísnejšej tajnosti sa deje.

Objednenia prosím poštovou poukázkou alebo i doberkou.

Nech sa tedy, komu sa ľúbi, obráti s jeho nariadením pre najbližšie ťahanie, hneď predsa až do

22. mája toho roku

dôverne na

JOSEFA HECKSCHER,

bankár a smenková účtovna v Hamburgu.

1-6

RÉTAY A BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI; IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

9-13

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posádať na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky splácováče.

☞ Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorku predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokolvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.